

SONDAŽNA ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA NA PROSTORU CRKVE SV. ROKA I PERISTILA DIOKLECIJANOVE PALAČE U SPLITU

UDK: 904:728.8 (497.5 Split)
904:726.54 (497.5 Split)

Primljeno: 12. 7. 2010.

Pregledni rad

VINKO MADIRACA
Pisa trade d.o.o.
Hrvatskih žrtava 102
21210 Solin, HR

Prilikom istraživanja temelja peristilskih kolonada i crkve sv. Roka s ciljem utvrđivanja statičke nestabilnosti spomenika, provedena su arheološka istraživanja, koja su iznenadila obiljem arheoloških spoznaja. Evidentirani arheološki nalazi pripadaju kasnoantičkom, kasnosrednjovjekovnom i ranonovovjekovnom razdoblju te razdoblju druge polovice 19. i početku 20. st. Tijekom istraživanja, arheološkog i statičkog, obuhvaćene su tri povezane cjeline: crkva sv. Roka te istočna i zapadna kolonada Peristila.

Ključne riječi: Dioklecijanova palača, Split, Peristil, crkva sv. Roka, arheološki nalazi

U sklopu većeg projekta restauracije Peristila koji provodi Hrvatski restoratorski zavod (HRZ) u suradnji s Gradom Splitom i Ministarstvom kulture RH, ukazala se potreba za utvrđivanjem uzroka statičke nestabilnosti peristilskih kolonada i crkve sv. Roka. Zbog toga je trebalo napraviti geofizičke i geomehaničke sonde u tlu, gdje se pretpostavljalo da bi se mogli pronaći uzroci nastanka nestabilnosti. Kako je riječ o lokalitetima koji pripadaju zoni A zaštićene urbane cjeline grada Splita, zakonom su propisana zaštitna arheološka istraživanja prije bilo kakvih drugih radova. Tako su na mjestima ranije

označenima od strane ovlaštenog statičara Davora Uglešića provedena i arheološka istraživanja od strane Službe za arheološku baštinu HRZ-a. Voditelj istraživanja bio je dipl. arheolog Vinko Madiraca, a zamjenica voditelja dipl. arheologinja Maja Peović. Koordinator svih radova bio je dipl. ing. arh. Ivo Vojnović, a konzervatorski nadzor provodila je dipl. arheologinja Dubravka Čerina, viša stručna savjetnica Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture RH. Građevinski dio radova provela je, od strane Ministarstva kulture, licencirana tvrtka *Pisa trade* d. o. o. Tijekom ovih radova načinjeno je 15 arheoloških i statičkih sondi. Peristilske kolonade obuhvaćene su sa 5 sondi, dok je ostatak sondi napravljen unutar i oko kapele sv. Roka. Time je dobiven dobar uvid u povijesni razvitak kapele sv. Roka, a zabilježeni su i vrijedni nalazi vezani uz kapelu. Peristilske kolonade zahvaćene su ograničeno, ali su i u tim sondama zabilježeni vrlo vrijedni nalazi.

CRKVA SV. ROKA

Datacija crkve sv. Roka počiva na urezanom natpisu na nadvratniku zapadnog pročelja kapele sa 1516. godinom. Spominje je i Marko Marulić kada oporučno ostavlja sredstva za popravak crkve 1521. g.¹ Riječ je dakle o prvoj polovici 16. st., tj. razdoblju renesanse. Uz ove podatke renesansni elementi zapadnog pročelja crkve su i više nego jasni i ogledaju se u polukružnom pročelju na koje se naslanja završni luk istočne kolonade Peristila. Uz reljefni prikaz sv. Roka ovdje je i već spomenuti nadvratnik s dentikulama te preslica koju podržavaju volute. Međutim, u sjevernom dovratniku crkve nalazi se urezana brojka 1477, koja nedvojbeno označava istu godinu. Ta godina pripada razdoblju prijelaza kasne gotike u renesansu, te na prvi pogled ne treba čuditi njezino urezivanje u dovratniku. Međutim, time se opovrgava uobičajena datacija, koja kao oslonac koristi 1516. godinu. Ta se pojava možda može objasniti povijesnim podacima. Naime, 1477. g. završava jedna od najtežih epidemija kuge europskog srednjeg vijeka², te se iste godine u Italiji osniva bratovština sv. Roka, srednjovjekovnog zaštitnika od kuge. Možemo dakle pretpostaviti da je urezana 1477. godina zapravo samo spomen na raniju godinu osnutka bratovštine na pročelju kapele iz prve polovice 16. st. Dobro uporište za takvo razmišljanje daje i gradnja crkve sv. Sebastijana, također renesansnih obilježja, 1477. g. u Trogiru, kao

zahvala za pobjedu nad kugom.³ Sv. Sebastijan također je zaštitnik od *otrovnih kužnih strelica*, čiji je kult uspostavljen još u razdoblju ranog kršćanstva. Zanimljivo je također da je uz crkvu sv. Roka do rušenja u prvoj polovici 20. st. stajala i crkva sv. Sebastijana (poslije sv. Barbare), te su crkve u renesansnom razdoblju spojene lučnim otvorima u zajedničkom zidu. Pročelje te crkve zauzimalo je prostor završnog luka istočne kolonade Peristila, te je također imalo nadvratnik renesansnih obilježja. Ta je crkva, na osnovi sačuvanog natpisa na nadvratniku, datirana u 1469. godinu. Vjerojatno je da je crkva sv. Roka nastala kasnije, tj. najranije 1477. g., kada nastaje i bratovština sv. Roka, a možda čak i 1516. g., ako se godina 1477. tretira kao memorija. Ovi podaci odnose se isključivo na adaptaciju starijih građevina na ovome mjestu u renesansnu crkvu, te na novo, renesansno zapadno pročelje, dva renesansna lučna otvora u južnom zidu povezana s vijencem u crkvi i bačvasti svod crkve. Istočni i sjeverni zid crkve zapravo su dio ranijih romaničkih stambenih objekata, što je primjerice vidljivo u dvojim romaničkim vratima na sjevernom zidu, dok zapadni dio crkve bez renesansnog pročelja možda pripada romanici, a možda i kasnijim razdobljima, tj. gotici ili renesansi. Također, u južnom zidu crkve nalaze se elementi trijema glavne antičke ulice Dioklecijanove palače u smjeru istok-zapad, tj. dekulmana. Niz elemenata započinje sjevernim pilonom završnog luka istočne kolonade Peristila, a sastoji se od okomito i vodoravno postavljenih arhitravnih greda. Razumljivo je dakle da se datacija određenom godinom mora uzimati sa zadržkom jer je očito da je crkva sv. Roka prošla nekoliko graditeljskih faza, te ova situacija navodi na razmišljanje o možebitnoj sakralnoj ulozi objekta i prije 1477. ili 1516. g.

U analizi datacije crkve potrebno je, uz povijesne i arhitektonske analize, uvrstiti i rezultate posljednjih arheoloških istraživanja. Prvom arheološkom sondom u crkvi obuhvaćen je cijeli pod, te je uklonjeno recentno popločenje iz druge polovice 20. st. Odmah je otkriven odlično sačuvan renesansni pod crkve. U većem zapadnom dijelu poda nalazi se osam kamenih grobnih ploča, od kojih četiri pripadaju kužnim zapečaćenim ukopima s natpisima *OB PE-STEM* (od kuge), a četiri ukopima braće sv. Roka. To je zaključeno zahvaljujući središnjoj grobnoj ploči na kojoj se nalazi manja ploča u obliku razmotanog svitka s urezanim natpisom:

*SEPOLTURA DI
FRATELLI DI S<
>ROCHO<
>1617<*

Ukop je natpisom datiran u 1617. g. Na istočnom kraju dijela poda s grobnim ukopima nalazi se niz kamenih ploča žućkaste boje koje bitno odudaraju od ostatka poda načinjenog od kamenih ploča sive boje. Time je vjerojatno prostor podijeljen na veći, zapadni, sepulkralne namjene i manji, istočni, sakralne namjene. U istočnom dijelu nije bilo grobova već je pronađeno samo renesansno popločenje crkve. Prema ranijim podacima ovdje je vjerojatno stajao drveni oltar za koji se na zna kad je odstranjen. Osim ovih nalaza uz južni zid crkve vidljivo je i nekoliko *in situ* sačuvanih originalnih ploča trijema antičkog dekumana, na kojima stoji južni zid crkve, te ostatak temelja zida s kasnije probijenim otvorima, koji su povezivali crkvu sv. Roka i crkvu sv. Sebastijana.

U podu crkve načinjene su još dvije manje sonde u jugozapadnom i sjeverozapadnom uglu, te jedna veća u sjeveroistočnom uglu. Ova potonja je posebno značajna jer su u njoj vidljive dvije faze nastanka crkve. Vidljivo je da sjeverni i istočni zid crkve, koji su nekoć pripadali ranijim romaničkim objektima stoje na antičkim pločama dekumana, ali i da je u renesansi antički pločnik u unutrašnjosti crkve vjerojatno odstranjen kod ukopavanja kamenih grobnica, a ostatak poda je nasut nasipom na kojem je postavljeno renesansno popločenje. Upravo je ovaj nasip odstranjen u sondi sve do sterilnog sloja (laporasta zdravica ili tupina). U njegovu sastavu nalazili su se keramički glazirani fragmenti iz 15. i početka 16. st. Na temelju tih fragmenata renesansna adaptacija crkve ne može biti starija od prve polovice 16. st. jer onda fragmenata iz tog razdoblja ne bi ni bilo u nasipu. Time godinu 1516. možemo smatrati relevantnijom u smislu nastanka renesansne crkve, a 1477. g. samo spomenom na godinu osnutka braće sv. Roka.

Slična situacija temeljenja romaničkih objekata na pločama dekumana dokazana je jednom sondom uz vanjsko lice sjevernog romaničkog zida, gdje je vidljivo da je temeljen izravno na uličnim pločama kao i u unutrašnjosti. Bitno različitu situaciju pokazale su dvije sonde na vanjskom sjeverozapadnom i jugozapadnom kutu crkve, tj. renesansnom zapadnom pročelju. Ondje je vidljivo da je antički pločnik križišta karda i dekumana odstranjen prilikom

gradnje ovog pročelja, te da su temelji oslonjeni na stariji temelj velike antičke konstrukcije, koji zauzima cijeli prostor križišta ulica na oko 90 cm nižoj razini od razine današnjeg pločnika.⁴ Pretpostavljeno je, iako ne i dokazano, da ovaj temelj pripada tetrapilonu, tj. velikoj antičkoj konstrukciji kvadratnog tlocrta od četiri spojena luka. Uz ovaj nalaz bitno je spomenuti i nalaz ostatka antičkog kanala za oborinsku vodu ispod sjeverozapadnog ugla crkve, ranije evidentiranog u prostoru današnje poslovnice Splitske banke⁵, koji je presjekla crkva sv. Roka. Oba nalaza evidentirao je i tadašnji Odjel za povijest graditeljstva Urbanističkog biroa Split, pod ravnanjem dipl. ing. arh. Jerka Marasovića, dipl. pov. umj. Tomislava Marasovića i dr. Branimira Gabričevića, tijekom istraživanja križišta glavnih antičkih ulica i Peristila šezdesetih godina 20. st.

Sonda postavljena uz južni zid crkve dala je zanimljive podatke vezane uz crkvu sv. Sebastijana na ovome mjestu. Pronađeno je nekoliko ploča od sivog kamena istovjetnih onima u crkvi sv. Roka, postavljenih na temelj kolonade dekumana. To znači da je i kod gradnje ove crkve uništen pločnik dekumana, te su ploče postavljene na nižu razinu od onih u crkvi sv. Roka. Razlog uništenju pločnika vjerojatno leži u situaciji ukapanja grobova u crkvi, što je i dokazano pronalaskom zidane kosturnice, oslonjene na temelj kolonade s vrhom u razini pločnika crkve.

SONDE UZ ISTOČNU KOLONADU PERISTILA

Sonda postavljena uz istočnu stranu stilobata istočne kolonade Peristila u ravnini s petim stupom kolonade, promatrano od juga prema sjeveru, postavljena je izravno na revizijsko okno antičkog kanala za oborinsku vodu. Najvjerovatnije je riječ o kanalu koji je odvodio vodu iz prostora temena Mauzoleja. Revizijsko okno na kanalu napravljeno je djelomično u temelju kolonade Peristila s nadozidanom konstrukcijom na istočno lice temelja. Okno je oštećeno u gornjem dijelu postavljanjem recentnih instalacija. Kanal je fotografiran uz pomoć umjetne rasvjete prema sjeveru i jugu. Prema sjeveru dopire otprilike do linije zida temena Mauzoleja, gdje je presječen ili prestaje, a prema jugu je presječen nakon 1-2 m recentnim ili austrijskim kanalizacijskim kanalom. Kanal ima pad prema jugu.

Posebno je zanimljive podatke dala sonda uz zapadnu stranu stilobata kolonade, u liniji s prvim stupom, promatrano od juga prema sjeveru, tj. neznat-

no prema sjeverozapadu od pozicije egipatske sfinge. Kao i u slučaju sonde na sjeverozapadnom i jugozapadnom kutu crkve sv. Roka, ovdje je riječ o prostoru koji je već bio zahvaćen arheološkim istraživanjima šezdesetih godina 20. st., koja je proveo tadašnji Odjel za povijest graditeljstva Urbanističkog biroa Split, pod ravnanjem dipl. ing. arh. Jerka Marasovića, dipl. pov. umj. Tomislava Marasovića i dr. Branimira Gabričevića. Tijekom ranijih istraživanja na prostoru ove sonde pronađene su originalne antičke ploče pločnika Peristila *in situ*. Kako su ploče bile oštećene, tada su zamijenjene novima istih dimenzija.⁶ Te su ploče prije istraživanja privremeno uklonjene. U dijelu sonde koji je bio zahvaćen ranijim istraživanjima, pronađen je već evidentirani antički kanal, koji dolazi kroz temelj kolonade iz prostora Mauzoleja⁷, te dio temelja istočne kolonade Peristila. Međutim, u donjem dijelu sonde, koji nije bio zahvaćen ranijim istraživanjima, evidentiran je zanimljiv nalaz antičkog pita (*pitthos*), tj. posude velikih dimenzija, koja se originalno koristila za skladištenje hrane. Pit je međutim ukopan u tupini i postavljen ispod antičkog kanala, te viri svojom sjevernom polovicom izvan linije kanala. Vršno je oštećen i napunjen nabijenim keramičkim fragmentima amfora, tegula i drugoga grubog uporabnog posuđa. Posebno je zanimljivo da u pit navire voda, ali ne izlazi iz njegovih okvira. Kemijskom analizom utvrđeno je da je riječ o izvorskoj vodi.⁸ Splitsko je područje bogato ovakvim je izvorima zahvaljujući dodiru poroznog vapnenca i nepropusne tupine. Zanimljivo je da se pit nalazi u blizini kriptе splitske katedrale u kojoj se nalazi izvor sv. Lucije.⁹ Čini se da je pit postavljen iz razloga kaptiranja ovog izvora jer su od antičkih vremena poznata dobra hidroizolacijska svojstva keramičkih fragmenata u gradnji. Primjerice, posebna vrsta hidroizolacijske rimske žbuke *opus signinum* sastoji se od vapna, pijeska i komadića mrvljene opeke. U usporedbi s ranijim istraživanjima zanimljivo je navesti podatak da je tada načinjena poprečna sonda kroz Peristil u liniji istok - zapad radi upoznavanja stratigrafske situacije Peristila. Ta je sonda napravljena neznatno sjevernije od sonde s pitom, a u njoj je pronađen sloj razbijenih pita utisnutih u tupinu.¹⁰ Vrlo je lako pretpostaviti međusobnu povezanost tih dvaju nalaza, te je vjerojatno riječ o načinu rješavanja problema izbivanja vode na jugoistočnom dijelu Peristila još u antičko doba. Pit je datiran keramičkim fragmentima pronađenim u njemu. Pritom su kao relevantni označeni fragmenti amfora tipa *Africana 3A* i *Agora K109*, te fragmenti tanjurića tipa *Ostia I*, koji se nalaze uglavnom s rimskom keramikom afričkog podrijetla. Time je

ovaj nalaz datiran u prijelaz iz 3. u 4. st., tj. poklapa se s vremenom gradnje Dioklecijanove palače.

SONDE UZ ZAPADNU KOLONADU PERISTILA

U prostoru zapadne kolonade Peristila načinjene su tri arheološke sonde. Jedna je postavljena uz sjeverni pylon završnog luka kolonade. Tijekom istraživanja i rekonstrukcije Peristila šezdesetih godina 20. st. ovo je područje bilo pokriveno rampom za prolaz pješaka, te je tada istraženo samo u vršnom dijelu prilikom postavljanja pločnika. Stoga je u ovoj sondi zabilježena nepomućena stratigrafska situacija. Zabilježen je sloj glinaste zemlje i sitnog kamenja iznad sloja čiste gline, koji opet stoji na tupini. Time je evidentirana istovjetna stratigrafska situacija na nekadašnjem križištu antičkih ulica kao i u poprečnoj sondi na južnom dijelu Peristila šezdesetih godina 20. st.¹¹ Od arhitektonskih elemenata vidljivo je temeljno proširenje zapadne kolonade manjom temeljnom istakom, koja stoji izravno na tupini. Takva je konstrukcija zabilježena unutar svih sondi vezanih uz kolonade. Iznad temeljnog proširenja vidljiva je i temeljna stopa sjevernog pilona s umetnutim spolijem, tj. dijelom antičkog vijenca. Cijela je konstrukcija vidljivo povezana s masivnim kamenim blokom na jugozapadnom uglu velike zidane konstrukcije zabilježene i u sondama uz crkvu sv. Roka na istočnoj strani križišta antičkih ulica. Sonde uz crkvu zahvatile su područje već obuhvaćeno istraživanjima šezdesetih godina 20. st., dok je ovaj kameni blok dosad nezabilježeni dio te konstrukcije. Sam je blok rascijepljen na dva dijela, te nije poznat uzrok takve pojave. Postavljen je na debljem sloju nepravilnog kamenja i žbuke povezanom s temeljem kolonade. Već je spomenuto da bi mogla biti riječ o temeljima tetrapilona koji je zauzimao raskrižje karda i dekumana. Cijela konstrukcija, velikih dimenzija, na rubovima se sastoji od niza dobro obrađenih velikih kamenih blokova, a područje između blokova i ispune u obliku grčkog križa od slabije obrađenih komada u mortu. Utvrđeno je da su vanjske stranice te zidane mase između kojih je upisan križ duljine 12,26 m, širina kraka je 4,35 m, a dužina kraka upisanog križa 2,58 m. Na gornjoj plohi ove zidane konstrukcije leži vrlo debeli sloj čiste žbuke koji je stajao između manje čiste antičke žbukane podloge pločnika i kamenih ploča antičkog pločnika. Konstrukcija se nalazi na dubini od 90 cm od razine današnjeg pločnika.¹² U povijesnim izvorima ne spominje se nikakav

tetrapylon na ovome mjestu, te je pretpostavljeno da je uklonjen nedugo nakon izgradnje ili da možda čak nije bio ni izgrađen iznad razine temelja. Slične su konstrukcije evidentirane na nekoliko mjesta unutar nekadašnjeg Rimskog Carstva, primjerice u Palmiri u Siriji i Jerašu u Jordanu.

Druga sonda u prostoru zapadne kolonade postavljena je u blizini stilobata kolonade, istočno od njezina drugog stupa, promatrano od juga prema sjeveru. U njoj je zabilježen ostatak uništenog zida zidanog crvenkastom glinastom zemljom. S obzirom na to vezivo, zid ne pripada antičkom razdoblju, već je vjerojatno riječ najranije o srednjovjekovnom zidu, a najkasnije o zidanju iz razdoblja prijelaza 19. u 20. st. Zid je oštećen postavljanjem kanalizacijske cijevi koja dolazi iz prostora južnog Peristila uz smjer prema ulici Kraj Sv. Ivana. Posljednja sonda postavljena je izravno na kolonadu u prostoru drugog interkolumnija, promatrano od juga prema sjeveru, tj. na početku ulice Kraj Sv. Ivana. Ovdje je vidljiva baza drugog stupa kolonade, koja stoji na stilobatu i temeljno izbočenje kolonade. Važan je podatak da su stilobat i temelj kolonade probijeni kanalom u koji ulazi kanalizacijska cijev vidljiva u susjednoj sondi prema jugoistoku. Taj je proboj obzidan žbukom od crvenkaste glinaste zemlje, te je vjerojatno riječ o kanalu probijenom u doba austrijske uprave. Također je u nastavku sonde u ulici evidentirano zatvoreno okno, koje bi moglo pripadati antičkom razdoblju ili razdoblju austrijske uprave. Fotografiranjem uz pomoć umjetne rasvjete zamijećeni su odlomljeni komadi antičke žbuke *opus signinum* unutar okna.

ZAKLJUČAK

Ovdje opisana arheološka istraživanja crkve sv. Roka i okolnog područja te manjih dijelova Peristila, premda samo kao preduvjet statičkih proučavanja, iznenadila su količinom i bogatstvom pokretnih i nepokretnih arheoloških nalaza i spoznaja. Preklapajući se s područjima ranijih arheoloških istraživanja, na neki su način činila i manju reviziju ranijih istraživanja. Također su iznijela na vidjelo određene arheološke nalaze koji otvaraju mnoga nova pitanja. Pokazalo se naime da prostor Peristila nije dostatno istražen te da i danas iznenađuje novim arheološkim otkrićima. Pritom se prije svega misli na nalaz antičkog pita (*pithos*) postavljenog radi kaptaze izvora vode u donjim slojevima Peristila. To je vrlo vrijedan nalaz za proučavanje tehnika antičkoga graditeljstva i početaka

gradnje Dioklecijanove palače, te bi bilo bitno u potpunosti istražiti arheološki kontekst postavljanja pita. Sličan je slučaj i s velikom zidanom antičkom konstrukcijom ispod razine antičkog pločnika, koja zauzima gotovo cijeli prostor križišta glavnih antičkih ulica. Najbolji odgovor na postavljena pitanja bila bi sustavna arheološka iskopavanja Peristila i gravitirajućeg mu područja u budućnosti. Naposljetku, ne smijemo propustiti priliku da iskažemo zahvalnost ranijim istraživačima Peristila i Dioklecijanove palače. Naime, mnoge njihove pretpostavke donesene na temelju ranijih arheoloških istraživanja pokazale su se kao ispravne, dok je veoma precizna dokumentacija o tim istraživanjima uvelike pripomogla posljednjim istraživanjima.¹³ Ovdje opisane radove voljeli bismo smatrati tek inicijalnim radovima nekih budućih arheoloških istraživanja na prostoru Peristila, jer je zahvaćeno područje površinom vrlo malo u odnosu na veličinu lokaliteta, a ipak se pokazalo iznimno bogato arheološkim nalazima.

BILJEŠKE

- ¹ Ivo Vojnović: *Konzervatorski elaborat za rekonstrukciju crkve sv. Roka na splitskom peristilu*. Split 2009. 1 – 2.
- ² Gordan Ravančić: *Prilog proučavanju Crne smrti u dalmatinskom gradu (1348. – 1353.)*. Povijesni prilozi 26, Zagreb 2004. 8.
- ³ Ivo Babić: *Vodič Togira*. Split 1987.
- ⁴ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 34 – 35.
- ⁵ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 33.
- ⁶ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*, Split 1962. 38.
- ⁷ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 29 – 30.
- ⁸ Ovom prilikom zahvaljujem ing. građ. Ivi Domiću, djelatniku tvrtke Vodovod i kanalizacija d.o.o., koji nam je omogućio analizu vode tijekom ovih istraživanja, te na svakoj drugoj pomoći tijekom istraživanja na području zaštićene urbane cjeline grada Splita.
- ⁹ Igor Šipić: *Kult sv. Lucije u pomorski snažnim zajednicama istočnog Jadrana*. Senjski zbornik 33, Senj 2006.
- ¹⁰ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 31 – 32.

- ¹¹ Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 31 – 32.
- ¹² Jerko Marasović, Tomislav Marasović, Branimir Gabričević: *Radovi na istraživanju i uređenju Peristila i Dioklecijanove palače u Splitu*. Split 1962. 34 – 35.
- ¹³ Ovom prilikom zahvaljujem doc. dr. sc. Katji Marasović i dipl. ing. arh. Ivi Vojnoviću na ustupljenim podacima o ranijim istraživanjima Peristila, te na svakoj drugoj pomoći tijekom ovih i kasnijih istraživanja na području zaštićene urbane cjeline grada Splita.

ARCHAEOLOGICAL PROBE RESEARCH AT THE LOCATION OF THE CHURCH OF SAINT ROCCO AND PERISTIL SQUARE IN SPLIT

Summary

Archaeological protection researches, that were closely related to the problems of static instability of the St. Rocco Church and the east and west colonnades of Peristil Square in Split, were carried out in February and March 2009. In the course of the related research activities, fifteen probes were also researched. The probes at the north and south-west corner of the church, together with the probes at the west and east sides of the Peristil colonnades, are related to the archaeological research that was carried out in the 1960's. The probes located east of the church, on the other hand, are related to the archaeological research carried out in the 1920's. In the course of the aforementioned probe researches, a significant number of archaeological finds were revealed. Those finds offered an insight into the construction of the churches of St. Rocco and St. Sebastian. At this particular location, there were also some finds related to the church cemetery. As for the significant finds within Diocletian's Palace, that is in Peristil Square, the portions of a large ancient construction were revealed underneath the stone pavement at the intersection of the *cardo* and the *decumanus*. Those portions presumably belonged to the foundations of another large ancient construction that consisted of four tetrapylons. A pithos that is dated to the 3rd/4th centuries and filled with ceramic fragments was also revealed by the west side of the east colonnade. It is important to highlight the research into the foundations of the east and west colonnades and their arcade pillars. The foundations of the south *decumanus* arcade were also researched. The ancient drainage channels were also revealed in the probes at several locations, as follows: the north-west corner of the Church of St. Rocco, the east side of the east Peristil colonnade, and, finally, the west side of the east colonnade. The remains of the ancient *decumanus* stone pavement, located both around and within the St. Rocco Church, were researched, as well. The *decumanus* is believed to be a portion of the church foundations.

Slika 1. Istočni ostaci temelja tetrapilona u sondi na sjeverozapadu

Slika 2. Kamene ploče dekumana unutar sonde na sjeveroistočnom kutu

Slika 3. Natpis na pročelju kapele sv. Roka s urezanim 1516. godinom

Slika 4. Kosturnica i ploče pločnika kapele sv. Sebastijana

Slika 5. Originalno popločanje kapele sv. Roka

Slika 6. Oštećeni zid i kanalizacijska cijev unutar sonde

Slika 7. Pithos ispod antičkog kanala unutar sonde uz istočnu kolonadu

Slika 8. Rascijepljeni blok tetrapilona i spolija u temeljima pilona

Slika 9. Revizijsko okno antičkog kanala unutar sonde uz istočnu kolonadu Peristila

Slika 10. Sjeverni krak antičkog kanala uz istočnu kolonadu Peristila

Slika 11. Sonda u ulici Kraj sv. Ivana

Slika 12. Temelj jugozapadnog kuta kapele sv. Roka na antičkoj gradnji